

Марш Чернигівського полку

Від Редакції: Містимо тут уривок з нової драми Юрія Косача, що її ставить тепер станіславівський театр.

Картина перша. Господа Горленка.

Горленко Нема новин — значить — новини добрі...
Бистрицький Куди там доброго чекати!
Сухина Не крич, Бистрицький. Хіба це не новина, добра хуга? Сам Бог іде нам в допомозі. Коли б ще люд і гнів його проти тиранів завертівся, наче хуртовина! Люблю стіхію...

Андрієвч Ех, виступати бі!

Бистрицький Нехай хоч гармаші дадуть про себе звістку.

Андрієвч Курієра з Києва чекаємо.

Бистрицький Так, штафета мусить бути.

Бечасний Темно, сніжно...

Люся До ватрану докиньте, хай Свирид свічки замінять...

Людина з пов'язкою Темно — по нашій Україні темно.

Дороги замело зовсім, для бісів радість...

(дзвіночки за вікном, спів-бандура, хтось проїжджає, пропадає в морозі).

Горленко Чи це не пан Падура мчить?

Бутович Нестеменно він.

Горленко Заверта до нас...

Бечасний (що стояв біля вікна) Ні, пропав у пільмі...

Горленко Промайнув... дарма що заметіль, хуртеча, теміль...

Люся У нього карнавал.

Горленко (до пана з пов'язкою) Ви знаєте пана Падуру?

Пан з пов'язкою Цей бандурист химерний?

Горленко Дитина степу. Козацька вдача.

Сухина Шляхетка-лис.

Горленко Вірять в Україну. Далеко бачить.

Сухина Лицемір, По шкоді мудрий лях... А тут ще Кодику пам'ятають.

Бечасний І не забудуть, будьте певні. (до пана з пов'язкою) А ви гадаєте?

Пан з пов'язкою Я згоден цілковито з вами.

Андрієвч (відводить на бік Бистрицького) Хто це?

Бистрицький Не знаю. Самі осьде поправляють. Він з Лівобережжя.

Андрієвч Чи бува не шпик?

Бистрицький Твоя правда. Ех, друже... (вертаються до гурту).

Бутович Карнавал, карнавал — довілля молодости, серця, краси, житомирські балі яснитимуть — і раз — і два... і раз і два... Панове ангажують пань... кадрийль ілюзіон... Упоєння, розкіш... шармантно, прекрасно... понюшку табаки. Ті сукні дам — веселка барв... рожевість... блакить і сніг... кадрийль, менует... раз і два.

Люся Дзенькіт острогів...

Бутович Блиск діамантів...

Люся Золото мундирів, брязкіт шабель...

Бутович Оркестра... кавалери вправо, пані вліво... буюк, троянда, весь букет... понюшку тютюну...

Горленко (розпамятуючи) Карнавал... гай гай... я пам'ятаю карнавал. Давно це діялось. Рагуза, Неаполь, Венеція... Діла минулих днів. Весь блиск тодішньої Європи зібрався там, Шармантний світ пригод, інтриг, кохання, політичних справ. Сам Казанова товкся по альковах маркіз, У порті фльота — прерізні прапори всіх народів, немов парада націй, влади їх на морі. І Регіна Понтіка на устах у всіх. Квіття, каскади світла, фарандолі... маски і стилети...

Люся Регіна Понтіка — принцеса Дараган?

Горленко Вона, та королева безталанна України. Скільки ж мрій в'язали з цим ім'ям! Які великі пляни. Ми марили, в Одесі: засяє на престолі у грім літавр донька Олексі Розума. Відкрито буде шлях на південь. Великий шлях морів. Всі нації до нас у гості. Яса фрегатам і галерам. Ось лілії французькі, льви еспанські, ось прапор Пор-

ти, венеційські риштування галеас, тартан, сардинські галіоти, англійські бриги... Батьківщина твердиною на морі. Понтида старовинна, перла сходу...

Сухина Ну і що ж, чому ж не повелись ті величаві пляни?

Горленко Сталася зрада, ганебна зрада! Катерина прислала агентів зручних. Бо ж це була загроза їй. Приїхав з фльотою Орлов, в довір'я вкрався до князівни, підступом на корабель її зманив, ніби на бал-бенкет. Тоді ув'язнено її в одній з кают. Змові був кінець...

Люся Яка ж судилась потім доля Регіні Понту?

Горленко У Петропавловці недобра смерть. Нева підходила, князівна сиділа у долішній келії, вода зірвала одної ночі гаті, залила фортецю... Там у воді найшла Регіна Понту смерть. Ніхто на порятунок не прийшов. Ах, смерть це прикра... ще досі чуються мені її благальні зойки...

Люся Смерть зловісна.

Горленко Один з злочинів диявольських Росії...

Бечасний Інших Росія не знає. Шворка, кнут і куля, смерть у закапелку, підступна, зрадницька. Народів кат...

Сухина З-під ока дивиться ота монгольська bestія. Тремчу на спогад імені москаля...

Бистрицький Насліддя татарви, чога ж ви хочете.

Сухина Та Росія — як покруч, немов чиряк на тілі вольної Європи. Душа монгольська під чужим лоском. Ідеї з заходу приносять, пережують і дивись — не пізнаєш... Далєбі, різниці тут нема: чи цар тобі кєє кайдани, чи конституція...

Бистрицький (вдаряє Бутовича по рамені) А Ти що скажеш, шалапуто?

Бутович Я? Понюшку тютюну? Я п'ю з москалем, гуляю, граю в карти. Чому не приставати з мочимордою, коли фантазія в нього, дотеп, часом гроші. Та він по першій чарці вже лізе цілуватись, брататись, душу всю б розхристав. Я дякую, я пас. Я пан собі.

Сухина Москаль, що не зустрінеш — поручник Водкіч або сударь Плутув... А поскребчи його — Атиля...

Бистрицький Куди там — просто Пугачов. Розбійник з Волги...

Бечасний Є ще один — це мій знайомий пан Доношиков, він з Кнutowим братається...

Бистрицький (він придивлявся весь час людині з пов'язкою) А ви, мій пане незнайомий, яка про Росію думка ваша?..

Пан з пов'язкою (з усміхом, ухилившись) Слова свободні, вольні думки — небезпечні ніні. Водю слухати.

Бечасний (допитливо) Ви завжди маломовний, чи ніні зокрема?

Пан з пов'язкою Така моя вже вдача. А слухаю з охотою...

Бечасний Вас забавляє суєта умів?

Пан з пов'язкою Люблю її, признаюсь щиро. Зокрема вольну суєту умів, Шаную вільну думку.

Бечасний Небезпечна гра! Із думки вольної буває вихор, що роздимає сполох на пожежу...

Пан з пов'язкою Та що ж, коли палити має все лихе й страшне — хай роздимає сполох...

Бечасний (підступаючи до нього) Ви філософ? (всі слідкують за ними з увагою).

Пан з пов'язкою Тришки.

Бечасний Філософи бувають учителі і ті, що діють. Ви з яких?

Пан з пов'язкою Я ні один, ні другий. Мій обов'язок — мовчазна відданість...

Бечасний Ота, що скорить прихід дня...

Пан з пов'язкою Так, а день приходить по суворій ночі.

Бечасний (схвилювано) Та день не скоро йде.

Пан з пов'язкою Однак прийде, бо мусить...

Бечасний Як тільки сонце зійде...

Пан з пов'язкою Без сонця дня нема.

Бечасний А де ж то сонце сходить?

Пан з пов'язкою В Чигирині...

Бечасний поривчасто підходить до нього, подають собі руки.

Бечасний Сонце сходить в Чигирині!

Голоси Він наш!..

— Він наш душею!..

— Він наше гасло показав!..

— Велике гасло друзів!..

Бистрицький Хто ти, брате невідомий?

Горленко Хто б він не був — він брат і гість.

Андрієвч Руку, руку, друже дай. Ти слов'янин. Ти вольнолюбєць.

Пан з пов'язкою Я — українець.